

Växter till nytta och nöje

Vårsolen värmer mot husväggarna och snödroppar och hästhov sticker upp genom fjolårslöven. Tankarna går till sommarens odlingar i trädgården och man längtar efter att börja så och plantera. Låt eleverna i skolan upptäcka hur roligt det är att se hur frön gro och utvecklas eller hur spännande det är att se en till synes död palsternacka eller rödbeta skjuta skott och grönska.

Visst är det roligt att bara se det växa och utvecklas, men odlingsförsöken i skolan kan också ha som syfte att studera vilka behov växterna har. På följande sidor beskrivs även metoder där växter används för att visa giftverkan hos olika ämnen.

Att odla växter i skolan är ibland besvärligt eftersom odlingarna kan behöva skötas om på helger och under lov. Vi vill därför tipsa om enkla metoder för självvattning av växter hämtade från anvisningar som Science and Plants for Schools (SAPS) tagit fram (www-saps.plantsci.cam.ac.uk/), se de två bilderna t.v. nedan.

Skolor som har någon form av skolträdgård har stora möjligheter till konkret odlingsarbete. Birgitta Sang, lärare på Österholmsskolan i Skärholmen, Stockholm, berättar i den sista delen av artikeln om hur en skolträdgård kan användas.

Att studera växters behov och utveckling

Det finns en mängd fröer som används som livsmedel. De kan köpas i vanliga livsmedelsaffärer och användas till odlingsförsök i skolan. Detta gäller t.ex. gula ärtor, kikärter, solrosfrön, bruna bönor, linser och jordnötter (obehandlade med skal). Nedan ges förslag på elevuppgifter som visar växters behov och utveckling.

1. Olika slags växter odlas upp från frö – jämför och beskriv deras utveckling.
2. Bruna bönor får gro och utvecklas – längdtillväxten mäts varje dag. Resultatet kan presenteras med diagram.
3. Eleverna sätter bruna bönor och tävlar om att på en viss tid t.ex. 2-3 veckor få fram den längsta bönplantan. Uppgiften kräver kunskap om att växter behöver vatten och näring. För längdtillväxten har också ljuset stor betydelse. En växt som t.ex. placeras i en papplåda där en liten öppning skurits ut kommer att sträcka sig mot ljuset.
4. Den övre delen av en morot, palsternacka eller rödbeta skärs av och placeras i ett kärl med lite vatten. Efter en tid utvecklas blad, se bilder t.h. nedan.
5. Växter odlas i lösningar med olika mängd tillsatt krukväxtgödning. Plastburkar där håll tagits ut i locken kan användas för lösningarna. Fröplantor eller krukväxtsticklingar placeras i hålen i locken så att de når ner i näringslösningarna. Tänk på att krukväxtgödning är mycket koncentrerad och att det bara behövs en liten mängd för optimal tillväxt.

Britt-Marie Lidesten

Längst t.v. syns en avskuren PET-flaska där den övre delen vänts upp och ner. I ett hål i kapsylen har en bit wettexduk stoppats in som suger upp vatten från flaskans nedre del. I övre delen finns jord och en odling av sädesslaget korn. Näst längst t.v. syns plantor odlade i en filmburk med lite jord. Burken har ett hål i botten där en bit wettexduk stoppats in. Burken placeras på ett underlag så att wettexduken suger upp vatten kontinuerligt.

